

Maire Körver

Presidendi kantselei ametnikud proovisid kätt arheoloogina Märjamaa vallas Maidla kalmel, mis on Eesti suurimaid nii territooriumi kui ka varasematel kae-vamistel välja tulnud leidude arvukuse poolest.

Valgekraesid oli neljapäe-val, 21. juunil kätt mullaseks tegema tulnud ligi 30. Selleks, et neil maapõue lihtsam pää-seda oleks, oli päeva algul kamar tehnika abiga juba lahti võetud.

Maidla kalme vajab hool-dust ja korrastamist, kuna 1980ndatel toimunud kaevamiste järel jäi see lõpuni korda tegemata. Tookord asuti kalmel kiirelt päästekaevamisi teostama pärast seda, kui osa kalmest oli sovhoosi põlluharimistööde käigus üles küntud.

Toona ja ka nüüd juhtis kalme hooldust ja järelkaevamist arheoloog Mati Mandel. Objekti on oma tehnikaga hiljuti uurimas käinud Saksa arheoloogid. Mandeli sõnul pakub Maidla kalme suure-mat huvi ka selle poolest, et enne arheoloogide uurimistöö algust oli see nn kullaotsijate - detektoristide - poolt läbi sorkimata ala.

"Arvasime, et varem läbi kaevatud leiurikas ala vajab veel täiendavat ülevaatamist; sest kalme varasemad uurin-gud toimusid avariikaevamistena, millele vajutas oma pitseri kaevamiste kiirus. Aga ka kaevajate kontingen-di ebaühtlus ja asjaolu, et tookord ei jõutud pinnast kor-ralikult läbi sõeluda," selgitas kaevamis- ja korrastustööde juhataja Mati Mandel.

Üheks päevaks arheoloogiks kehastunud pre-sidendi kant-selei töötajad asusid kõige-pealt sõeluma varasemate kaevamiste mullahunni-kuid. Eesmärk oli kätte saada võimalikud seni leidmata jäänud väiksemad esemed, luukillud jne. Leiud tulemata ei jäänud. Nii näiteks ütles eelmisel nädalal Maidlas kalmet kae-vanud presidendi kantselei siseosakonna nõunik Pille Osula, et talle sattus ette nii luukilde kui ka muudki. Põ-nevust lisas, kui sekka sattus midagi huvitavamat, Osulale näiteks rohekaks oksüdeeru-nud muistne ehtenaast.

Presidendi kantselei esin-dus töötas alal, mis sisaldas materjali muinasaja lõpust.

"Ühtlasi on vaja korrasta-da kaevandiala, mida oleks pidanud tegema omaaegne sovhoos, kes aga 1990. aastate algul oma eksistentsi lõpetas, jättes oma kohustused täitma-ta," märkis Mati Mandel.

1980ndate kaevamistel kok-ku kuhjatud hunnikuid asuti enne pinna tasandamiseks laialiajamist igaks juhuks veel kord läbi kaevama juba mullu suvel. Eelnevalt oli 2010. aasta sügisel käinud Eestis Saksa arheoloogiainstituudi rooma-germaani komisjoni arheoloog dr Sebastian Messal väike-se georadariga. Nii saadi Maidla kalme-te ümbrusest esimene palju-lubav radaripilt, mis viitas, et ala tasub edasi uurida. Georadariga on kalmet uuritud kaks korda, teine kord mullu, kui töö võeti ette mastaapsemalt - auto järel veetava suurema georadariga.

"Kuna tehnika ja töövõtted on aastate jooksul täiustunud, pole välistatud, et kalmekohast õnnestub veel midagi huvitavat leida. Seni kogutud arvukast leiumaterjalist va-nim ese on sõrmus 3.-4. sajan-dist - kuid sellest ajast on see ainus leid. Nii vanu rohkem välja pole tulnud. Üldiselt on vanemad leiud pärit 5-6. sa-jandist, hilisemad 13. sajandi algusest - ristiusustamise ajast," selgitas Mati Mandel ja lisas, et mullahunnikute uue sõelumisega on viimaste aastatega lisandunud vara-sematele leidudele pronksist ja rauast väikesed naastud, pronkstraadist spiraalid ja ketilülid, helmed ja savinõu-killud ning tugevasti põlenud luukillud, mis olid jäänud varem märkamata.

Mati Mandeli sõnul juhatas ametnike tööpäev arheoloogi-gidena sisse Maidla täna-vusuvised arheoloogilised kaevamised, mis kestavad põhiosas 2. juulist kuni augus-ti alguseni. Tööle oodatakse vabatahtlikke abilisi ning juba on teada mõned tulijad, kes on ka varem arheoloogi-del näiteks oma puhkuse ajast abiks käinud.

"Tööandjad me ei ole ja palka ei maksa, aga süüa pakume," märkis juhendaja Mati Mandel. Mõnel päeval hakkab tööle 10, vahel vä-hem või ka rohkem inimesi. Arheoloogidest-juhendajatest on peale Mati Mandeli kohal veel paar inimest. Kindlasti käib objektiga vahetevahel tutvumas ka ekspert, kes tegeleb luude uurimisega, lisas Mandel.